

Fylkesmannen bryr seg

Av: Frank Jenssen, fylkesmann i Trøndelag

Helse, mobbing, barnevern, sjøørret, moskus, dyrkamark, strandsone, vergemål, bjørnejakt, nybygging på nabotomta... Hos fylkesmannen har vi som oppgave å bry oss om saker som er viktig for folk, lokalmiljø og livsgrunnlag – og lista er mye lenger enn det vi har nevnt her.

Det går likevel en grense mellom å **bry seg om**, og å **være til bry**. Vi er ikke ufeilbarlige. Samtidig opplever vi at irritasjon over at fylkesmannen 'blander seg' ofte handler om ens eget ståsted eller at vi ikke har vært tydelig på hvilken rolle vi faktisk har.

Som statens arm i Trøndelag skal vi blant annet bidra til at nasjonal politikk og lovverk blir fulgt opp lokalt og se til at enkeltinnbyggere får sin rettssikkerhet ivaretatt. Fra tid til annen kan man lese om lokal irritasjon eller oppgitthet over at Fylkesmannen i Trøndelag har gått imot lokale planer, har opphevet kommunale vedtak eller gitt noen medhold i en klagesak.

Når vi f.eks. mener noe om hvor i fjellet det kan bygges hytter eller ikke, eller om vi tar stilling til om en pasient har fått forsvarlig helsetilbud, eller om vi fatter et vedtak som går mot en kommunes ønske – så skjer dette ut fra hvilke hensyn vi er satt til å ta vare på. Noen kan sikkert oppleve det som om vi er til bry, men selv mener vi det viser at vi bryr oss om de interessene vi er satt til å ivareta.

La oss her holde oss til kommunene og Fylkesmannen. Hovedregelen og en forutsetning for lokalt selvstyre og gode løsninger lokalt, er at kommunene bestemmer i eget hus og innen egne grenser. Og det gjør norske kommuner i all hovedsak veldig bra. En av Fylkesmannens oppgaver er samtidig å se til at det Storting og regjering har vedtatt som nasjonal politikk blir fulgt opp lokalt - i alle kommunene. Det hender seg at en kommune fatter vedtak som etter vår mening bryter med nasjonal politikk eller innbyggerens rettigheter – da kan det være vår oppgave å gripe inn.

Ikke alle saker er like opplagte, og det finnes grensetilfeller og gråsoner. Noen ganger kan lov- og regelverk oppfattes motstridende, andre ganger er det rett og slett uenighet om hvilke – eller hvem sine – interesser som skal veie tyngst i en sak. I saker hvor det er mulig å gjøre slike vurderinger, det som ofte kalles å utøve skjønn, så har Stortinget sagt at Fylkesmannen skal legge stor vekt på det lokale selvstyret. Det betyr at i noen saker ville kanskje fagfolk ikke ha gjort det akkurat slik som kommunestyret har kommet fram til, men det lokale politiske skjønnet kan likevel gå foran. Ofte er det handlingsrom for å gjøre lokale vedtak, og det er et godt tegn på levende lokaldemokrati når handlingsrommet brukes. Men også her finnes det grenser: Det er ikke alltid fritt frem for å bruke skjønn – nasjonal lovgivning setter rammer også her.

Hvis en kommune går utover det som lovgiver har ment, kan vi gripe inn i en sak. Det ligger i vår rolle som kontrollør. Kontrolloppgaven kommer gjerne i etterkant av vedtak, og er viktig. Vi foretrekker likevel å være i forkant. Derfor er vi opptatt av å aktivt veilede og informere kommunene. Selv brukte jeg første halvår i 2018 på å besøke samtlige kommuner i Trøndelag for å bli bedre kjent med lokale forhold. Fagavdelingene hos fylkesmannen er tett på kommunene, hver dag og uke. Vi arrangerer også kurs og konferanser for å veilede kommunenes fagfolk. Vi kan sikkert bli enda bedre, men kommunene skal vite at vi er levende opptatt av å bistå dem i deres arbeid.

Vi er alle avhengig av gode kommuner som kan jobben godt. I Trøndelag er hovedregelen at kommunene er gode. Det er mange regler og lover å forholde seg til, både for kommunene og oss hos fylkesmannen. Men det som er vedtatt nasjonal politikk kan gå på tvers av det som er lokale ønsker i kommunen, og hvor det lokale skjønnet – eller handlingsrommet – ikke er så stort som man kanskje kunne ønske seg. Når Fylkesmannen stanser, omgjør eller klager på et kommunalt vedtak, så

er det ikke ut fra vårt eget forgodtbefinnende – da er det fordi vi skal se til at innbyggerne får ivaretatt sine rettigheter og at nasjonal politikk blir fulgt opp, også her i Trøndelag.

Så neste gang du leser at Fylkesmannen «griper inn» så skal du vite at det er fordi vi bryr oss om, og ikke for å være til bry.